

Vs: BPA og NOU 2021:11

Sentralarkivet <postmottak@karmoy.kommune.no>

ma. 23.05.2022 13:52

Til: Elin Vikene <evi@karmoy.kommune.no>

📎 1 vedlegg (195 kB)

JAGs prinsipper i BPA-høringen.pdf;

Fra: foreningenjag@jagassistanse.no <foreningenjag@jagassistanse.no>

Sendt: fredag 20. mai 2022 17.53

Til: foreningenjag@jagassistanse.no <foreningenjag@jagassistanse.no>

Emne: BPA og NOU 2021:11

Til kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne!

NOU 2021:11 "Selvstyrt er velstyrt" er sendt på høring også til landets kommuner. NOU'en omhandler hvordan Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA) skal/kan organiseres i fremtiden og høringsfristen er satt til 1. juli i år.

Foreningen JAG og JAG Assistanse AS har sammen utarbeidet noen punkter som for oss er sentrale i den videre prosessen og vi ønsker at dere kan formidle dette videre til relevante instanser i deres kommune.

Om ønskelig tilbyr vi oss å informere det kommunale rådet om våre synspunkter vedrørende BPA og om NOU 2021:11 i et digitalt eller fysisk møte. Dersom dette er interessant, kan dere ta kontakt med oss på foreningenjag@jagassistanse.no evt. også til roar.hoidal@jagassistanse.no

Med vennlig hilsen

Roar Høidal
for Tor Arne Høidal
Styremedlem

Foreningen JAG

Postboks 9331 Grønland

0134 OSLO

Tlf: +47 92 69 89 57

E-post: foreningenjag@jagassistanse.no

Kort om Foreningen JAG

Foreningen JAG er en ideell forening for personer med sammensatte funksjonsnedsettelse, hvorav en er av kognitiv art. Foreningens mål er å arbeide for at brukerstyrt personlig assistanse skal være en reell rettighet for alle mennesker uansett assistansebehov.

Foreningens medlemmer har meget gode erfaring med BPA for personer med utviklingshemming og stort behov for assistanse. Foreningens medlemmer har behov for assistanse i arbeidsledelsen.

Flere av medlemmene har vedtak om BPA som forebygging mot tvang og makt.

JAG *Jeg Assistanse Godt liv*

En BPA-ordning som gir likestilling og full samfunnsdeltakelse

Foreningen JAG og JAG Assistanse AS er opptatt av at BPA skal være en ordning som gir **full likestilling og samfunnsdeltakelse** for alle mennesker med nedsatt funksjonsevne, uansett type funksjonsnedsettelse. Retten til BPA må ikke stykkes opp ut fra alder, assistansebehov, type funksjonsnedsettelse og organisering av arbeidsledelsen. Likestilling må gjelde alle!

Vi ber derfor om at følgende prinsipper legges til grunn ved høringen av «NOU 2021/11 Selvstyrt er velstyrt» for en ny BPA-ordning:

- BPA må bli et statlig ansvar
 - BPA-ordningen må bygge på kravene i FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)
 - BPA flyttes fra helse- og omsorgstjenesteloven og hjemles i egen lov
 - BPA skal også hjemles i likestillings- og diskrimineringsloven
 - BPA skal være uavhengig av type funksjonsnedsettelse, og kan tildeles alle som har behov for personlig assistanse, enten man leder selv eller sammen med noen
- BPA må samordnes slik at BPA fungerer som en helhetlig ordning og ubestridt rettighet også for personer som
 - har vedtak om tvang og makt og som forebyggende tiltak mot tvang og makt
 - har behov for helsetjenester
- BPA til familier med barn med assistansebehov må vurderes ut fra familiesituasjon som helhet
 - BPA må kunne gis på bakgrunn av barnets assistansebehov
 - BPA må kunne gis for å dekke foreldrenes meromsorgsoppgaver
 - BPA må kunne gis som avlastningstiltak
- BPA-ordningen må sikre retten til fritt valg av BPA-tilbyder tilpasset egne behov
 - Tjenestekonsesjoner for BPA må følge Norsk Standard 8435
 - Det innføres en nasjonal godkjenningsordning av BPA-leverandører
 - BPA skal kunne benyttes i og utenfor egen kommune
- BPA må gjelde og samordnes med alle områder i livet
 - Arbeid (herunder også VTA, dagsenter, ved arbeidsmarkedstiltak)
 - Skole/utdanning (skille mellom BPA og spesialpedagogisk-kompetanse)
 - Ferie og fritid
- Retten til BPA må ikke avgrenses på bakgrunn av alder og timebehov
 - Ingen nedre eller øvre aldersgrense eller timegrense
- Finansiering
 - Staten må sikre forutsigbar finansiering av ordningen
 - Ingen egenandel på BPA eller praktisk bistand
- Godtgjøring for medarbeidsledelse

Lovmessig forankring

Retten til BPA må være entydig. Retten til BPA må ikke splittes opp i ulike lover, avhengig av om du styrer ordningen selv eller med hjelp av andre.

Utvalgets mandat var at BPA skulle defineres som et likestillingsverktøy. Likestilling må være et nasjonalt ansvar og kan ikke overlates til den enkelte kommunes forståelse og praktisering. Det er derfor viktig at BPA hjemles i lov og ikke i forskrift. Vi støtter i hovedsak lovforslaget i dissensen og ber om at denne legges til grunn for det videre arbeidet.

Et viktig premiss for utvalgets arbeid var at BPA ikke skulle defineres som en helseordning, men være et likestillingsverktøy. Vi mener dette ikke kan løses fullt ut så lenge BPA ligger under helselovgivningen, med de begrensinger dette medfører. Dette skal ikke forhindre at personer som har behov for helsetjenester eller har vedtak om tvang og makt omfattes av rettigheten. I forbindelse med regulering av BPA i ny lov må det ikke skapes tvil om at BPA er et likestillingsverktøy for alle, uavhengig av funksjonsnedsettelse og assistansebehov.

Lovforslaget i dissensen (kapittel 27) bygger på prinsippene i FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Norge har alle muligheter for å oppfylle konvensjonen og det forventes at det legges vekt på dette i arbeidet med ny BPA-regulering.

Helsetjenester som alle andre

Selv om JAG prinsipielt mener at BPA bør ut av helselovgivningen, er det viktig at ordningen legger til rette for å samordne BPA med helsetjenester slik at de fungerer som en sømløs og helhetlig løsning i en BPA-ordning.

Personer som har en helsetilstand som medfører kontinuerlig helsehjelp i større deler av døgnet skal også kunne få innvilget BPA. Kontinuerlig spesialisert helsehjelp kan være mer hensiktsmessig å organisere som en BPA-ordning enn som punkttjenester fra kommunen. Oppgaven vil bli utført av et fåtall personer som er godt opplært, som kjenner personen og rutinene. Dette vil redusere muligheten for feilbehandling og komplikasjoner.

Forholdet til dagens helse- og omsorgstjenestelov kapittel 9 om tvang og makt

Alle mennesker trenger trygghet i livet sitt, spesielt personer som kan ha sammensatte adferdsvansker. Slike vansker viser seg ofte å ha sammenheng med manglende selvbestemmelse i eget liv. Erfaring viser at organisering av tjenester som BPA er et godt forebyggende tiltak for å hindre adferd som kan føre til vesentlig skade. En liten og stabil personalgruppe med et stort innslag av brukerstyring bidrar til å redusere behovet for bruk av tvang. Slik det er i dag omfattes personer knyttet til denne problematikken av retten til BPA, og en ny BPA-lov må sørge for at denne retten videreføres. Vi ser derfor behov for at det i en ny lov uttrykkelig fremgår at personer med behov for tiltak knyttet til tvang og makt omfattes av retten til BPA; slik at eventuell tvil, usikkerhet og skjønnsmessige vurderinger unngås.

Dersom en person trenger miljøterapeutiske tiltak for å kunne dekke sine grunnleggende behov som personlig hygiene, måltider, av- og påkledning og kommunikasjon skal dette inngå i en BPA-ordning.

Barn

I dag er det mange kommuner som ikke gir BPA til barn.

Barn har også rett til likestilling og en del av dette er retten til å bli selvstendige fra foreldre i samme tempo som jevnaldrende. BPA er en viktig nøkkel for å sikre deltakelse, inkludering og mestring i hverdagen. Barns rett til BPA må derfor stå sterkt i en ny BPA-ordning.

I tillegg til barns selvstendige rett til BPA må også BPA i større grad kunne brukes for å avhjelpe meromsorgen i familier som har barn med assistansebehov. BPA vil bidra til at barnet får bo hjemme i stedet for å måtte flytte til kommunal institusjon for at foreldre skal få avlastning. For de som trenger ekstra forutsigbarhet vil BPA sikre barnet en assistanse som er stabil og kjent, uavhengig av hvilken arena barnet er på. Barn som skal utvikle selvstendighet og uavhengighet kan få mulighet til det i samme tempo som andre barn, og foreldre kan sikres tilsyn med barn som trenger det for å kunne stå i full jobb.

Frihet til å velge selv

Kommunene må lyse ut tjenestekonsesjon for BPA som følger Norsk Standard 8435.

Mange kommuner gir ikke anledning til å velge andre tilretteleggere enn egen kommune. Vi har i dag mange BPA-tilbydere som har særskilt kunnskap og systemer som dekker ulike individuelle behov. Det er viktig at BPA-ordningen fastslår retten til fritt brukervalg tilpasset egne behov. Det bør innføres en nasjonal godkjenningsordning av BPA-leverandører slik at fritt brukervalg blir en realitet over hele landet.

BPA må gjelde og samordnes med alle områder i livet

For at BPA skal fungerer sømløst må BPA samordnes med funksjonsassistanse. Det samme gjelder for personer som har sitt arbeidstilbud innenfor arbeidsmarkedstiltak, VTA, VTO, dagsentra etc.

For at barn og ungdom skal få et tilfredsstillende tilbud i barnehage/skole/SFO/utdanning må BPA samordnes også med disse arenaene. Her er det viktig å skille mellom BPA og spesialpedagogisk kompetanse. BPA skal sørge for det praktiske og sosiale livet, mens spesialpedagogen skal sikre det faglige utbyttet.

I dagens lov står at BPA kan benyttes i og utenfor hjemmet. Det er avgjørende at BPA kan benyttes på ferier og i fritid samt deltagelse i alle typer familiesituasjoner.

Alders- og timegrenser

Vi mener det ikke kan settes en øvre aldersgrense for rettigheten til BPA. Det er behovet, ikke alder som må være styrende. Det kan imidlertid skilles mellom funksjonsnedsettelse og normal alderdomssvekkelse.

Vi mener det er urimelig å gi retten til BPA etter en behovsgrense på et gitt antall timer. Livskvalitet måles ikke i antall BPA-timer. Noen kan ha behov for mer enn 200 timer pr. uke, andre trenger kanskje bare 10 timer for å oppnå en tilfredsstillende livskvalitet. Behovet for støtte blir ulikt, og utmålingen av timer må gjenspeile dette.

Alle mennesker ønsker i utgangspunktet å være selvhjulpne, uten hjelp fra andre. Å ha andre mennesker tett på livet, i hjemmet og med familien er ikke et ønske, men en nødvendighet. Ingen vil derfor bruke flere assistansetimer enn nødvendig. Det må gis tillit til at den det gjelder kan vurdere behovet sitt selv.

Finansiering

Uavhengig av lovmessig forankring, må BPA-ordningen sikres forutsigbar finansiering gjennom staten. Dette kan gjøres gjennom et eget øremerket likestillingstilskudd, en egen refusjonsordning tilsvarende som for ressurskrevende tjenester eller eventuelt en utvidelse av dagens refusjonsordning for ressurskrevende tjenester hvor BPA har eget innslagspunkt som dekker oppgaver som følge av arenaudvidelsen.

Det bør ikke være egenandel på praktisk bistand enten dette skjer i eller utenfor en BPA-ordning. Funksjonshemmede har generelt dårligere betalingsevne enn befolkningen for øvrig, men betaler samtidig betydelig mer i egenandeler på legemidler, medisinsk utstyr, behandlinger osv. enn ikke-funksjonshemmede. Ingen andre må betale egenandel for å oppnå likestilling.

Godtgjøring for medarbeidsledelse

Personer som trenger hjelp til å lede BPA-ordningen sin har i gjennomsnitt langt flere BPA-timer enn personer som leder ordningen sin selv. Dette medfører flere assistenter og et større administrasjonsbehov. Ved et assistansebehov på mer enn 60 - 70 timer vil det lett være mer enn 6-7 assistenter som skal følges opp og sikres gode arbeidsvilkår. Det blir som å lede en liten bedrift. Det er urimelig at et slikt arbeid skal foregå uten noen form for godtgjørelse, og JAG støtter derfor utvalgets forslag om å utrede en ordning med lønn eller godtgjørelse for oppgaver knyttet til medarbeidsledelse.